

Kapitola 01. Co bylo na začátku

Jihovýchodní část Turecka mě již dlouhá léta lákala k návštěvě. Neobyčejná krajina, laskaví lidé a v neposlední řadě historie krajiny sahající do dávnověku, do doby počátků lidské civilizace, mě přitahovala (a stále moje myšlenky přitahuje) jako velmi silný magnet. Zasedl jsem tedy k PC a věnoval pár večerů k získávání informací k realizaci cesty. Svě cesty si zásadně plánuji sám, jsem přesvědčený, že jedině tímto způsobem mohu hlouběji proniknout do reality života v navštívené oblasti. Po necelém týdnu hledání využívám služeb turecké letecké společnosti Pegasus Airlines. Za necelé čtyři tisíce Kč zakupuji zpáteční letenky z Vídně do Gaziantepu, s přestupem v Istanbulu. Plánuji i návštěvu Sýrie, Gaziantep totiž leží asi třicet kilometrů od turecko-syrské hranice, kousek od Aleppa. Bohužel začínající občanská válka v Sýrii mi můj plán pozměnila. Místo na jih od Gaziantepu jsem tedy vyrazil na východ.

Mým cílem byly památky bývalé Mezopotámie, města Sanliurfa, Diyarbakir, Van, jezero Van, Tatvan, oblast mezi Eufratem a Tigridem, sopka Nemrut Dag a její jmenovkyně hora u města Kahta a následně zpáteční cesta vnitrozemím Turecka přes Ankaru do Istanbulu. Přes tři tisíce kilometrů za tři týdny...

Během své cesty navštívím zapomenutá historická města, místa, kde již před pěti tisíci lety vzkvétaly první civilizace. Uvidím monumenty mnohem mladší islámské civilizace. Potkám se se spoustou přátelských a milých lidí, zažiji alespoň na chvíli jejich každodenní strasti, ale i radosti. Navštívím nádherná přírodní zákoutí, okusím jednu z nejlepších kuchyní na světě.

Toto vše nabízí "divoký" Kurdistan.

Již během letu do Istanbulu mě cestující Turci, po sdělení cíle mé cesty, od mého záměru velmi obsáhle odrazovali.

"Do Kurdistanu nejezdi, pořád se tam střílí, místní jsou dost nepřátelští. nejsou to Turci, ale Kurdové"

Oponuji tomuto názoru, mé informace jsou sice strohé, ale na žádné velké nebezpečí neupozorňují.

"Turecká vláda se snaží všemi prostředky zlepšit jejich život (rozuměj život Kurdů), ale oni si ničeho neváží. Místo toho se skrývají v horách na hranicích s Iránem a Irákem a napadají ze zálohy naše mírumilovné vojáky a naše základny. Obyčejný Turek tam mezi nimi žít nemůže."

Jsem trochu překvapen z rozhodnutí spolucestujících mi moji cestu rozmluvit. Nemohu jim říci, co si myslím já. Že jsem si skoro jist, že Kurd Čechovi neublíží. Čech Kurdovi totiž nikdy v historii nic zlého neudělal.

O Turcích se toto ale říci moc nedá.

Jak jinak si mám vysvětlit takové "drobnosti, jako je faktická nemožnost zvolit si své zástupce do parlamentu. Nemožnost používat svůj rodný (kurdštinu) jazyk jako jazyk úřední. Nesmět pojmenovávat své děti kurdskými jmény. Žít jako "druhořadý" občan své země.

Každý útlak vede k rebéliím, někdy pouze slovním, jindy vyhroceným, krvavým.

Přítomnost mnoha vojenských posádek v jihovýchodním Turecku taktéž klidu nepřidává. Trestní stíhání členů a sympatizantů PKK (Kurdská strana práce) mi připomíná českou Chartu 77 před 35 lety u nás. Rozdíl je pouze v horkokrevnosti znesvářených stran. Raději se tedy hlouběji nepouštím do těchto politických debat a s úlevou sleduji přistání v Istanbulu.

Po přestupu na vnitrostátní linku do Gaziantepu mě čekají úplně opačné rozhovory. Letadlo je totiž logicky plné Kurdů.....

Adrenalinové třítydenní putování začíná, přistáváme uprostřed horké noci na letišti v Gaziantepu.

Kapitola 02. (Sanli) Urfa - historie

Mezi vyprahlými, trnám porostlými pahorky, leží třicet kilometrů od turecko-syrských hranic město, které by jako z Pohádek tisíce a jedné noci vypadlo. Půlmilionová Sanliurfa. Přívlastek k názvu města si v posledních sto letech Turci přidávají s obzvláštní libůstkou. "Sanli" znamená "Hrdinná", k názvu města Urfa bylo přidáno na počest odboji proti francouzské invazi ze Sýrie v letech 1918 - 1920. Nicméně v rozhovoru místní používají stále původního názvu Urfa.

Mezi námi, ani název Urfa není jediný v historii tohoto pohádkového města. Urfa leží v krajině starověké Mezopotámie. Někde jsem četl, že této oblasti se říká "tavící kotelná civilizace". Myslím, že toto přirovnání není vůbec daleko od pravdy. Počátky osídlení v jihovýchodním Turecku sahají až šest tisíc let zpátky, tedy do doby např. úplných počátků Egypta. Samotné město pak vzniklo zhruba 2000 let před naším letopočtem. Zde se v pouštích, horách, podél úrodných řek Eufratu a Tigridu setkávaly kmeny kočovníků s prvními usedlíky, zde se střetávaly v bojích celé civilizace.

O Urfě tedy můžeme číst již jako o městu s názvem Orfa, Urfa, či Urhai z dob vlády Asyřanů a Aramejců, dále slyšíme o názvu Edessa z dob řeckých, respektive z dob východních tažení makedonského Alexandra Velikého. Za éry byzantské říše bylo toto město pro změnu známo pod názvem Justinopolis. Kurdové ho po celou dobu své existence v této oblasti nazývají Riha.

Se změnami názvů žily v Urfě a okolí různé národy s rozličnými kulturami a obzvláště lidé rozdílných náboženství. Z nejstarších doložených osídlení Hurrianského státu a Urartské říše se dochovalo několik málo rozvalin.

Ve světovou známost přichází město se Starým zákonem a překvapivě i s Koránem. Jak křesťané, tak muslimové Urfu zakomponovali do svého náboženství.

Základem je slovo Ur. Ve městě zvaném Ur se podle Starého zákona narodil prorok Abrahám, pro muslimy Koránem nazývaný prorok Ibráhím... Podle obou textů se prorok narodil v jeskyni ve skále. Není bez zajímavosti, že Starý zákon udává jako celý název města narození proroka Abrahama Ur Chaldejský. Ale dle dnešních historiků leží Ur Chaldejský úplně jinde, a to v říši Sumerů, na jihovýchodě dnešního Iráku.

Hledal jsem v mnoha pramenech zaměřujících se k tomuto tématu a můj názor je v tomto ohledu dosti rozporuplný. Spíše mě překvapuje velká podobnost textů Starého zákona a Koránu.

Každopádně v Urfě naleznete jeskyni ve skále, přímo v centru dnešního města. Tisíce muslimů vykonávají pout' k této Ibráhimově jeskyni a nepochybují, že jsou, dle legendy, na správném místě.

Nad jeskyní dnes najdete mešitu a na vrcholku skály městskou citadelu, vystavěnou z původní křižácké pevnosti z 11. století našeho letopočtu. Vcelku úžasný architektonický mix !

Nejzajímavější a vskutku nejkrásnější je komplex budov, parků a jezírek kolem Nové mešity - Hizir Ibráhim Halillullah. Park Golbasi, jezírko Balıkligol, vše je zde těsně spojeno s prorokem Abrahamem (nebo vlastně Ibráhímem ?). Rád bych proto čtenáře seznámil s nádhernou pověstí vzniku těchto divukrásných míst.

.....
.....

Bylo nebylo, dávno tomu. Ve zdejší království vládl král Nimrod... (jméno Nemrut mě bude pronásledovat po celou dobu cesty Kurdistánem). Tento král se ve své pýše nechal prohlásit bohem a v chrámech nechal postavit modly s jeho vlastním vyobrazením.

Jedné noci se na obloze objevila jasná hvězda, vedle které i Měsíc ztmavl. Nimrod nechal svolat vědce, kteří mu oznámili, že se narodí dítě, jehož rukou se celá jeho říše rozpadne. Král neponechal nic náhodě, nechal pobít všechny toho roku narozené děti, prý až osmdesát tisíc jich bylo ! (opět ta podoba s králem Herodem při příležitosti narození Ježíše Krista !) A navíc zakázal pro jistotu všem svým poddaným sex.

Jenže chybička se vloudila. Manželka jeho nejlepšího rádce Azara byla v té době těhotná. Uprosila svého muže, aby Nimrodovi nic neříkal a syna porodila v jeskyni za městem, kde ho ponechala. Azarovi oznámila, že se dítě narodilo mrtvé. Pojmenovala ho Abrahám a potají ho pak chodila krmit. Díky božámu zázraku hoch rostl jako z vody, za měsíc byl veliký jako jiné děti v roce.

Po patnácti měsících, v patnácti letech, poprvé vyšel z jeskyně, a po zhlédnutí oblohy plné hvězd usoudil, že tuto nádheru mohl stvořit jedině Jediný - Bůh.

Své poznání si Abrahám nenechával pouze pro sebe, vedl rozhovory s obyčejnými lidmi, přesvědčující je o své pravdě.

"Proč se modlíte k sochám Nimroda ? To není Bůh. Je to člověk a ještě ke všemu krutý a nad Vás se povyšující."

"Podívejte se na oblohu, na přírodu kolem Vás, to je boží práce, Bohu jedinému se klaňte" rozséval pochybnosti o božskosti krále.

Ustrašený lid jen bázně naslouchal jeho slovům, nicméně jiskérka pochybností se pomalu rozsávala v srdcích poddaných.

A tak Abrahám přistoupil k razantnější přesvědčovací akci. Při jedné z pohanských slavností, kdy byl všechen lid shromážděn za městem, vtrhl se sekyrou do Nimrodova chrámu, rozsekal všechny sochy, ponechaje neponičenou pouze největší z nich. Té pověsil sekyru na krk.

"Vidíte, co dokáží Vaše modly mezi sebou ? Jedna, ta největší, zničí své menší bratry", přitvrdil Abrahám ve svém přesvědčování....

Samozřejmě, že Nimrodovi došla trpělivost s odbojným poddaným, a Abraháma uvěznil. Zde se v pověsti objevuje poprvé sám "Satan" . Poradí Nimrodovi, jak vzpurného Abraháma potrestat.

"Na vrcholu pahorku postav katapult a dole v údolí nech zhotovit velkou hranici ze dřeva. Tu zapal a vystřel Abrahama přímo do plamenů."

A tak se i stalo. Abraham byl vystřelen katapultem přímo do obrovské hořící hranice dřeva. Ale, co se nestalo ? Bůh přikázal ohni stát se chladným. Z hranice se stalo jezero a z hořících uhlíků ryby.

(Jednou z největších atrakcí jsou dnes nesmírně vypasení kapři, líně plující v jezeře Balikligol. Všichni je krmí, nikdo je neloví, zachránili přece Abrahamovi život. Kdo by to porušil a kapra ulovil a snědl, tomu hrozí v lepším případě slepota, v horším smrt...)

A tak Abraham přežil, nicméně byl donucen se před Nimrodem ukrýt v asi třicet kilometrů vzdáleném Harranu.

Ještě zbývá doplnit, jak to z Nimrodem nakonec, alespoň dle pověsti, dopadlo.

Jedné noci se králi zjevil anděl, oznamující mu jeho povinnost přijmout Boha. Nimrod se rozlítil, však je přece bohem on, ne ?, a vyhlásil Bohu válku.

Soustředil vojsko a připravoval se na bitvu. Avšak Bůh poslal na Nimroda obrovskou armádu komárů, kteří všem vojákům vypili krev. Pouze Nimrod unikl na svém koni do svého chrámu, kde se zavřel, utěsnivše předem všechny otvory. Jako na potvoru ale zapomněl na klíčovou díрку. Tou se dostal dovnitř chromý komár a nosem vlezl králi do hlavy. A začal mu okusovat mozek.... To dost bolelo, ale Nimrod přišel s originální léčbou.

Vždy, když se začal mlátit dřevěnou palicí do hlavy, komár přestal řídit. Nařídil tedy sloužícím, aby vždy, když komár začne okusovat jeho mozek, ho začali mlátit palicí do hlavy.

Za čtyřicet dní prý měl mozek venku

Okouzující pohádka, vidíte ? Ale, mezi námi, bavily by Vás spousty naučných letopočtů ?